

Nacka tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
Avdelning 3

Mål nr P 3405-18

Anders Hall m.fl. ./.. Stockholms kommun angående detaljplan avseende Brädstapeln 13 och 16, Kungsholmen

Stockholms kommun, nedan kallad kommunen, har fått tillfälle att yttra sig över innehållet i aktbilagor 2-4, 6, 8-15, 17-19 och 21 i rubricerat mål. Kommunen får med anledning härav anföra följande.

Inställning

Kommunen bestrider överklagandena och yrkar att mark- och miljödomstolen avslår överklagandena och fastställer beslutet att anta den aktuella detaljplanen i sin helhet. Det saknas grund för att upphäva antagandebeslutet.

Inledande anmärkningar

Kommunen konstaterar att klagandena i huvudsak har gjort samma invändningar under planarbetet. Kommunen har beaktat och prövat invändningarna under arbetet med detaljplanen. Kommunen hänvisar därför till och åberopar planhandlingarna samt övriga handlingar och utredningar i planärendet.

Länsstyrelsen har den 18 maj 2018 beslutat att inte pröva kommunens beslut att anta detaljplanen enligt 12 kap. 1 § plan- och bygglagen (1987:10), ÄPBL. Beslutet innebär bl.a. att länsstyrelsen funnit att det inte kan befaras att kommunens antagandebeslut innebär att ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken inte tillgodoses. Beslutet innebär vidare att länsstyrelsen bedömt att det inte kan befaras att bebyggelsen blir olämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet.

Stadsbyggnadskontoret

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

Rättsliga utgångspunkter

Detaljplanearbetet påbörjades genom startbeslut av stadsbyggnadsnämnden den 23 april 2009. Detaljplanen är därmed upprättad enligt ÄPBL. I ÄPBL finns ingen uttrycklig bestämmelse som reglerar

ramen för mark- och miljödomstolarnas prövning av överklagande i fråga om detaljplaner. I den nya plan- och bygglagen (2010:900), PBL, har det införts en bestämmelse i 13 kap. 17 § om en begränsad sådan prövning. Enligt bestämmelsen ska den överprövande instansen endast pröva om det överklagade beslutet strider mot någon rättsregel på det sätt som klaganden har angett eller som framgår av omständigheterna. Mark- och miljööverdomstolen, MÖD, har i avgörandet MÖD 2012:31 uttalat att bestämmelsen i 13 kap. 17 § PBL har stora likheter med motsvarande regler som gäller inom anknytande områden, och får på så sätt anses ge uttryck för de principer som sedan tidigare gällt vid överprövning av planbeslut. Även om bestämmelsen formellt sett inte gäller vid överprövning av detaljplaner som utarbetats enligt ÄPBL bör samma principer enligt domstolen tillämpas vid bedömningar i ärenden enligt ÄPBL.

Såväl den äldre som den nya plan- och bygglagen bygger på principen om decentralisering av beslutsfattandet och kommunal självbestämmanderätt i frågor som bl.a. rör riktlinjer för markanvändningen inom kommunen. Således föreskrivs i 1 kap. 2 § ÄPBL att det är en kommunal angelägenhet att planlägga mark och vatten, det s.k. kommunala planmonopolet. Kommunen får alltså själv, inom vida ramar, avgöra hur marken ska disponeras samt hur miljön ska utformas i den egna kommunen. Överprövningen av ett beslut att anta en detaljplan ska mot denna bakgrund stanna vid en kontroll av om kommunens beslut ryms inom det handlingsutrymme som kommunen har enligt bestämmelserna i ÄPBL och de krav som kan ställas på beslutsunderlag och beredningsförfarande. Det innebär att om de bestämmelser som den överprövande instansen ska ta hänsyn till vid sin bedömning ger kommunerna en stor handlingsfrihet, t.ex. bestämmelserna om allmänna intressen i lagens andra kapitel, kommer den avvägning som kommunen gör mellan olika samhällsintressen enligt dessa bestämmelser inte bli föremål för överprövning så länge den ryms inom lagstiftningen (jfr prop. 2009/10:215 s. 88).

MÖD har i sin praxis tagit fasta på ovan redovisade begränsningar i fråga om överprövningens omfattning. MÖD har uttalat att prövningen i ett ärende avseende en överklagad detaljplan i allt väsentligt avser frågor som är av betydelse för de klagande i deras egenskap av sakägare eller boende, dvs. frågor som rör de klagandes enskilda intressen. När enskilda åberopar allmänna intressen, såväl frågor som omfattas av länsstyrelsens tillsyn som andra intressen, ska prövningen i samband med ett överklagande vara begränsad. Det som avgör överprövningens omfattning är utformningen av de bestämmelser som det överklagade beslutet grundas på. Detta innebär inte att klagandena fräntas rätten till prövning, men att det materiella innehållet i PBL:s regelsystem ändå kan leda till att prövningen i realiteten blir mycket begränsad

(se t.ex. MÖD 2013:44, MÖD 2013:47 och MÖD:s dom den 11 juni 2018 i mål nr P 11037-17).

Kommunen återkommer nedan under rubriken *Detaljplanens hänsyn till kulturhistoriska värden m.m.* till betydelsens av att ÄPBL:s regler i vissa avseenden ger kommunen ett stort handlingsutrymme.

Allmänna intressen och detaljplanens förhållande till översiktsplanen

Kommunens arbete med detaljplanen har pågått från startbeslut den 23 april 2009 till antagandebeslut den 18 april 2018, dvs. under ca nio år. Under denna period har tre olika översiktsplaner gällt i kommunen:

- *Översiktsplan 1999* (antagen den 4 oktober 1999)
- *Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm* (antagen den 15 mars 2010)
- *Översiktsplan för Stockholm* (antagen den 19 februari 2018).

Kommunen bedömer att detaljplanen har stöd i den översiktsplan som gällt under större delen av planarbetet, *Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm*. Detaljplanen möjliggör en utökad kontorsyta och fler arbetsplatser i ett mycket centralt och tillgängligt läge, i direkt anslutning till Stockholms city. I *Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm* konstateras att prognoserna pekar på en stark ekonomisk tillväxt med en stor ökning av sysselsättningen, vilket gör det nödvändigt med en ökad beredskap för fler arbetsplatser. City och övriga delar av innerstaden pekas ut som områden som även i framtiden kommer att vara efterfrågade för etableringar (översiktsplanen s. 14).

Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm ger uttryck för att moderna tillägg kan göras både i samspel med och i medveten kontrast till omgivande bebyggelse, utan att de grundläggande karaktärsdragen går förlorade. Detta så länge noggranna avvägningar görs mellan olika intressen. I övrigt innebär översiktsplanens strategier bl.a. att täta och attraktiva stadsdelar ska skapas med blandat innehåll och offentliga miljöer av hög kvalitet, att kompletteringsbebyggelse ska planeras i goda kollektivtrafiklägen och att ny bebyggelse ska utformas med hög arkitektonisk kvalitet och så att den bidrar till en attraktiv helhet (översiktsplanen s. 26, 34 och 45).

Kommunens uppfattning är att detaljplanen också har stöd i *Översiktsplan för Stockholm*, som var gällande vid tiden för detaljplanens antagande. I *Översiktsplan för Stockholm* konstateras att ett livskraftigt näringsliv är av mycket stor vikt och att

stadsbyggandet är ett av stadens viktiga verktyg för att skapa goda förutsättningar för näringslivet. De viktigaste stadskvaliteterna för lokalisering av kontor är tillgång till arbetskraft, kommunikationer, restauranger och service i täta och blandade stadsmiljöer (översiktsplanen s. 21). Kommunen bedömer att planområdet och dess omgivning svarar upp mot samtliga av dessa kvaliteter.

Översiktsplan för Stockholm pekar också på vikten av att tillföra nya urbana kvaliteter och mötesplatser i stadens olika stadsdelar (s. 34). Detaljplanen ställer krav på, och ger incitament till, etablering av fler publika lokaler i kvarteret, som också kommer att bli mer tillgängligt genom att kopplingarna till omgivande gator förstärks.

I översiktsplanen konstateras att Stockholm står inför omfattande förändringar och att kulturmiljön kommer att påverkas. Stadsbyggandet förutsätter att kunskapen om de kulturhistoriska aspekterna fördjupas genom grundliga kulturmiljöanalyser. Kompletteringar behöver ske genom medvetna förhållningssätt och så att karaktärsdrag tas tillvara och utvecklas, vilket kan innebära en anpassning till den befintliga karaktären eller ett mer samtida uttryck. Stockholm ska också främja kvalitativ och innovativ arkitektur i alla skalor (översiktsplanen s. 62-65, 69). Detaljplanen har grundats på en kartläggning av de kulturhistoriska värdena och en under processen kontinuerlig analys av påverkan på dessa värden. Resultatet av denna process är ett arkitektoniskt nyskapande tillägg med respekt för befintlig byggnad och med tydliga referenser till denna. Samtidigt säkras de kulturhistoriska värdena i de bevarade delarna genom planbestämmelser.

Invändningar om formella brister

Detaljplanen antagen av stadsbyggnadsnämnden

Några klagande hävdar att kommunen agerat felaktigt genom att detaljplanen antagits av stadsbyggnadsnämnden och att beslutet istället skulle ha fattats av kommunfullmäktige. Kommunen menar att denna slutsats är felaktig.

Utrymmet för kommunfullmäktiges delegation enligt ÄPBL Enligt 5 kap. 29 § ÄPBL antas detaljplaner av kommunfullmäktige. Fullmäktige får uppdra åt kommunstyrelsen eller byggnadsnämnden att anta planer som inte är av principiell beskaffenhet eller i övrigt av större vikt.

I förarbetena till ÄPBL (prop. 1985/86:1 s. 624) anförs att fullmäktige bör anta detaljplaner för större områden, planer som reglerar många motstridiga intressen, särskilt känsliga miljöer eller som är av principiellt intresse. Fullmäktige bör också anta planer

som medför större ekonomiska eller andra åtaganden för kommunen, om inte åtagandet beslutats i annat sammanhang. Fullmäktige bör vidare anta detaljplaner om det finns motsatta uppfattningar mellan stat och kommun om hur olika allmänna intressen ska beaktas inom ett visst område, liksom om man kan befara att länsstyrelsen kommer att besluta om prövning enligt 12 kap. 1 § ÄPBL. I förarbetena uttalas härutöver att utrymmet för delegation ökar om kommunen antagit en genomarbetad översiktsplan, som i tillräcklig grad innehåller kommunfullmäktiges direktiv för kommande detaljplanläggning.

Av rättspraxis framgår att antagande av detaljplaner som möjliggör ianspråktagande av parkmark till förmån för kvartersmark tillsammans med att området avsett en särskilt känslig miljö eller att detaljplanens genomförande skulle medföra en kraftig förändring av ett för stadsbilden viktigt grönområde inte har ansetts kunna delegeras av kommunfullmäktige (se t.ex. RÅ 1991 ref. 85 och regeringens beslut i ärenden M 91/3705-3707/9). I rättsfallet MÖD 2012:31 har hinder mot delegation ansetts föreligga när detaljplanen tillät en 17 våningar hög byggnad som avvek från det befintliga bebyggelseområdets utformning och byggnadshöjd samtidigt som byggnaden skulle bli ett landmärke, synligt från stora delar av staden. Detaljplanen tillät vidare inte obetydliga inslag av handel och service. Domstolen ansåg av dessa skäl att detaljplanen inte bara fick betydelse för närområdet, utan också för stadsbilden. Av avgörandet framgår vidare att utrymmet för delegation är större om detaljplanens utformning har stöd i översiktsplanen. Den sistnämnda slutsatsen bekräftas genom MÖD:s dom den 16 juni 2017 i mål P 9815-16. Av detta avgörande kan även dras den slutsatsen att omfattande kritik från närboende inte i sig utgör tillräckliga skäl för att hindra delegation, i de fall den byggnation som detaljplanen tillåter i huvudsak får betydelse för de som bor i närområdet.

Delegation till Stockholms stadsbyggnadsnämnd
Kommunfullmäktige i Stockholm har den 7 april 2008 beslutat om reglemente för stadsbyggnadsnämnden, se **Bilaga 1**. Enligt reglementet 6 § får nämnden, under vissa särskilt angivna förutsättningar, i fullmäktiges ställe bl.a. anta förslag till detaljplan.

Kommunens bedömning

Kommunen konstaterar att detaljplanen omfattar del av ett sedan tidigare planlagt byggnadskvarter för storskalig kontors- och affärsbebyggelse, se illustration i planbeskrivningen s. 8. Eftersom detaljplanen bara omfattar en del av ett innerstadskvarter kan den inte anses omfatta ett större område i kommunen. Av genomförandebeskrivningen, s. 1, framgår att fastighetsägarna ansvarar för detaljplanens genomförande. Detaljplanen medför därför inte ekonomiska åtaganden av någon betydelse för kommunen.

Länsstyrelsen har i yttrande vid utställningen av planförslaget, se Utställningsutlåtande 2 s. 16-18, framfört att förslaget kan accepteras ur riksintresseperspektiv. Yttrandet innebär vidare att länsstyrelsen inte befarar att planförslaget kan anses strida mot övriga statliga prövningsgrunder i 12 kap. 1 § ÄPBL. Några avgörande meningsskiljaktigheter mellan staten och kommunen fanns således inte vid antagandet av detaljplanen.

Stockholms innerstad är en heterogen miljö. Där finns både områden som är känsliga för förändringar och områden vars karaktär är relativt tillåtande för förändring. Planområdet är beläget i en del av stadsdelen Kungsholmen som på flera sätt skiljer sig från stadsdelens i övrigt relativt sammanhållna stenstadsbebyggelse. Det aktuella bebyggelseområdet, som omfattas av kvarteren Klamparen och Brädstapeln, avviker i första hand genom sitt delvis uppbrutna byggnadssätt samt storskaliga bebyggelse från 1960-, 1970- och 1980-talen. Området genomkorsas av Scheelegatan, som i det aktuella avsnittet är ca 26 meter bred. Den tilltagna gatubredden beror på att gatan var tänkt att ingå i den s.k. Rådmansleden, en på 1960-talet planerad motorled. Områdets relativt storskaliga karaktär framgår av illustration nedan. Kommunen bedömer mot denna bakgrund att planområdet inte ingår i en särskilt känslig miljö.

Flygbild med kvarteren Klamparen och Brädstapeln närmast Barnhusviken

I detaljplanen regleras motstridiga intressen, såsom är fallet med i stort sett alla detaljplaner. De motstridiga intressena har under planarbetet till stor del avsett intressena av att å ena sidan utveckla fastigheten och av att å andra sidan bevara den befintliga bebyggelsen intakt. Härutöver har frågan om olägenheter i form av ökad skuggning för grannar m.m. hanterats under planarbetet. Kommunen bedömer att detaljplanen reglerar ett *fåtal* motstridiga intressen, men däremot inte *många* motstridiga intressen.

Detaljplanen möjliggör inte att befintlig allmän platsmark ianspråk tas för kvartersmark. Planen innebär inte heller någon avgörande utökning av bebyggelsens utbredning på marken. Den parklika gården i anläggningens mitt bevaras, vilket säkerställs med planbestämmelser.

Detaljplanen skapar förutsättningar för en påbyggnad av befintligt kontorshus med två till tre våningar. Påbyggnader av befintliga kontorshus i centrala Stockholm har under senare år varit vanligt förekommande, se illustration i **Bilaga 2**. Som visas i illustrationen har påbyggnader tillåtits även på byggnader med höga kulturhistoriska värden. Av planbeskrivningen, s. 45-49, framgår att den påbyggnad som detaljplanen möjliggör kan uppfattas i stadsbilden söderifrån vid ett antal platser samt från det öppna stadsrummet längs Barnhusviken. Att bebyggelsen inom planområdet genom detaljplanen tillåts bli mer synlig från vissa platser i staden innebär inte att antagandebeslutet av den anledningen har ett sådant principiellt intresse som avses i 5 kap. 29 § ÄPBL. Inte heller den omständigheten att påbyggnaden har en från befintlig byggnad avvikande formgivning innebär att antagandebeslutet har ett sådant principiellt intresse.

Kommunen bedömer sammanfattningsvis att de förändringar som detaljplanen möjliggör inte har sådana effekter att planbeslutet ska anses ha principiell betydelse eller i övrigt är av större vikt. Detaljplanen har, som framgår ovan, stöd i kommunens översiktsplan. Stadsbyggnadsnämnden har därför haft befogenhet att anta detaljplanen.

Övriga invändningar

Detaljplanens hänsyn till kulturhistoriska värden m.m.

I överklagandena framhålls att befintlig bebyggelse inom planområdet har höga kulturhistoriska värden (s.k. blåklassning) och att detaljplanen strider mot dessa värden. Detaljplanen anses därmed också strida mot ÄPBL:s krav i fråga om lämplighet med hänsyn till kulturvärden och skydd mot förvanskning. Invändningar framförs också mot påbyggnadens avvikande formgivning och att byggnationen kommer att bli dominerande i närmiljön och i stadssiluetten.

Kommunen har en betydande handlingsfrihet
Av 2 kap. 2 § ÄPBL framgår att planläggning ska ske med beaktande av bl.a. kulturvärden. Enligt 3 kap. 12 § ÄPBL får byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt inte förvanskas.

Som redovisats ovan i avsnittet *Rättsliga utgångspunkter* följer av såväl lagstiftning som praxis att kommunen själv, inom vida ramar, får avgöra hur marken ska disponeras samt hur miljön ska utformas i den egna kommunen. Överprövningen av ett beslut att anta en detaljplan ska därför stanna vid en kontroll av om kommunens beslut ryms inom det handlingsutrymme som kommunen har enligt bestämmelserna i ÄPBL.

Att kommunen har ett betydande handlingsutrymme att vid planläggning tolka kraven i ÄPBL när det gäller hänsyn till kulturvärden framgår bl.a. av rättsfallet MÖD 2013:47. I detta mål prövade domstolen överklagande av en detaljplan som bl.a. tillät påbyggnad inom kvarteret Plankan i stadsdelen Södermalm i Stockholm. Den befintliga byggnaden bedömdes ha sådana kulturvärden att förvanskningförbudet i 3 kap. 12 § ÄPBL var tillämpligt. I domskälen uttalade domstolen att bevarande av kulturmiljön är ett sådant allmänt intresse som vid detaljplanering i första hand ska bevakas av kommunen och, i vissa fall, länsstyrelsen. MÖD uttalade vidare att avvägningen mellan intresset av att inte påverka befintlig kulturmiljön och det motstående intresset, som i det fallet var bostadsförsörjningen, var en fråga som ligger inom kommunens handlingsutrymme. Ett överklagande av enskilda som avser denna avvägning mellan olika allmänna intressen ska som regel inte föranleda att planen upphävs. MÖD konstaterade i domen att det ursprungliga förslaget under planprocessen bearbetats för att tillgodose kulturvärdena hos den befintliga byggnaden. Domstolen fann att kommunen inte gått utöver sitt handlingsutrymme enligt ÄPBL.

MÖD har den 25 november 2014 i målet P 2394-14 tagit ställning till en detaljplan som möjliggjorde en påbyggnad av ett befintligt kontorshus inom kvarteret Klamparen i stadsdelen Kungsholmen i Stockholm. (Detta kvarter är granne med det nu aktuella planområdet.) Det befintliga kontorshuset i kvarteret Klamparen bedömdes ha sådana kulturvärden att bestämmelsen 3 kap. 12 § ÄPBL var tillämplig. Även i detta avgörande framhöll domstolen att 3 kap. 12 § ÄPBL ger kommunen ett förhållandevis stort utrymme att göra en bedömning av om den förändring som detaljplanen tillåter innebär en förvanskning. Domstolen framhöll vidare att utformningen av byggnaden enligt planförslaget har anpassats för att tillgodose de kulturvärden som den befintliga byggnaden har. Domstolen fann att kommunen inte gått utöver sitt handlingsutrymme enligt ÄPBL.

Rättspraxis visar att kommunen har ett stort handlingsutrymme även när det gäller detaljplaner som medger en bebyggelse med en från omgivningen avvikande formgivning och skala. MÖD har

exempelvis tagit ställning till den frågan i mål P 2764-16 som avgjordes den 24 februari 2017. Målet avsåg en detaljplan för ett nytt flerbostadshus för ca 110 lägenheter på fastigheterna Ordonnansen 5 och 6 i stadsdelen Ladugårdsgärdet i Stockholm. MÖD ansåg att det var tydligt att det föreslagna nytillskottet i bebyggelsen skulle komma att avvika från den intilliggande bebyggelsen, främst genom nytillskottets höga exploatering, placering och uppbrutna gestaltning. Utformningen ansågs dock ligga inom ramen för kommunens handlingsutrymme.

Kommunens bedömning

Stockholms stadsmuseum har utarbetat en metod som innebär att byggnader i kommunen kan få tre olika kulturhistoriska klassificeringar: gul, grön respektive blå. Klassificeringen är ett kunskapsunderlag som används i det dagliga arbetet inom kommunens förvaltningar bl.a. i samband med detaljplanering och bygglovsprövning. I kommunen är det stadsantikvarien, dvs. chefen för Stockholms stadsmuseum, som har till uppgift att ta ställning till kulturhistorisk klassificering. Klassificeringen följer inte någon rättslig reglering och är inte bindande för enskilda eller myndigheter. Kommunen vill betona att stadsmuseets bedömning att en byggnad har ett högt kulturhistoriskt värde, inte i sig medför något förvanskingsförbud enligt 3 kap. 12 § ÄPBL¹.

Stockholms stadsmuseum har blåklassat befintlig bebyggelse inom planområdet, det s.k. Trygg-Hansahuset. Detta innebär att museet bedömt att anläggningens kulturhistoriska värden är synnerligen höga.

Kommunens arbete med den nu aktuella detaljplanen pågick, vilket framgår ovan, under många år. En anledning till den långa tidsutdräkten var det omfattande utredningsarbetet i fråga om bebyggelsens kulturhistoriska värden och detaljplanens påverkan på dessa. Av planbeskrivningen, s. 5, framgår att sex utredningar om de kulturhistoriska frågorna har tagits fram under planarbetet. Utformningen av planförslaget har kontinuerligt anpassats med hänsyn till slutsatserna i det parallella arbetet med de kulturhistoriska underlagen. Den kulturhistoriska konsekvensutredningens slutsatser när det gäller det slutliga planförslaget sammanfattas i planbeskrivningen, s. 49-53. Kommunen har mot bakgrund av utredningarna bedömt att de åtgärder som detaljplanen möjliggör inte utgör en förvanskning av den ursprungliga byggnaden. Bärande skäl för denna bedömning är följande:

- Anläggningens grundläggande struktur och de befintliga byggnadernas karaktärsdrag bevaras.

¹ JO har i ett ärende (beslut den 23 februari 2012, dnr 5716-2010) betonat att tillåtligheten av åtgärder inte kan avgöras genom en kulturhistorisk klassificering, utan ska ske enligt de förfaranden som regleras i plan- och bygglagen.

- Påbyggnadens skala och arkitektoniska utformning konkurrerar inte med ursprungsbyggnaden.
- Övergången mellan befintliga och tillkommande byggnadsdelar har utformats för att visuellt särskilja påbyggnad från ursprungsbyggnad.
- Den parklika gården och dess särpräglade utformning bevaras.

I detaljplanen har kommunen fört in bestämmelser med syftet att säkra den befintliga anläggningens kulturhistoriska värden, se planbeskrivningen s. 33-36.

Utformningen av den byggnation som möjliggörs genom detaljplanen är ett resultat av en mycket omfattande plan- och gestaltungsprocess, vilken bl.a. inbegripit två plansamråd, två utställningar och parallella arkitektuppdrag. Den valda utformningen och de överväganden som legat till grund för förslaget redovisas ingående i planbeskrivningen, s. 25-33, och det kvalitets- och gestaltungsprogram som hör till detaljplanen. Den avsedda arkitektoniska gestaltningen har säkerställts i detaljplanen genom utformningsbestämmelser.

Kommunen konstaterar att bedömningar om vad som kan anses lämpligt vid utformning av påbyggnader i en befintlig bebyggelsemiljö rymmer ett betydande inslag av värderingar. Stockholms översiktsplan ger stöd för att medvetna och väl avvägda ändringar kan ske såväl genom en långtgående underordning och anpassning till ursprungsbyggnadens skala och arkitektoniska karaktär som med nya, mer samtida uttryck (översiktsplanen s. 64-65), som kan tydliggöra vad som är ursprungligt respektive nytt. Vilket förhållningssätt som är mest lämpligt skiftar beroende på förutsättningarna i det enskilda fallet. Som framhållits ovan är den påbyggnad som detaljplanen medger utformad efter noggranna överväganden av kommunen, arkitekten, antikvariskt sakkunniga och byggherren. Kommunens bedömning, vilken framgår av planbeskrivningen s. 45, är att planförslaget möjliggör nya arkitektoniska kvaliteter samt ett innovativt, samtida tillägg till Trygg-Hansahuset och Stockholms stadsbild och att det föreslagna tillägget kan bli en del av stadens framtida kulturarv.

Kommunen bedömer sammanfattningsvis att planförslaget, som anpassats med hänsyn till kulturvärdena hos befintlig bebyggelse, innebär en lämplig avvägning mellan intresset att utveckla fastigheten och intresset att bevara de kulturhistoriska värdena. Att Trygg-Hansahuset genom detaljplanen tillåts bli mer synligt i närmiljön och stadssiluetten innebär inte att planen utformats på ett olämpligt sätt. De bedömningar som kommunen gjort i samband

med antagandet av detaljplanen ligger väl inom ramen för det handlingsutrymme som de aktuella bestämmelserna i ÄPBL ger.

Invändningar om skuggning och ljudstörningar

I överklagandena framförs synpunkter på att omkringliggande bebyggelse kommer att påverkas negativt av bl.a. skuggning. Vidare framförs att planhandlingarna redovisar felaktiga siffror för biltrafikens omfattning och att de redan höga bullernivåerna från garagedfarten kommer att öka.

Hög toleransnivå i tätbebyggda områden

En kommun har vida ramar att avgöra hur bebyggelsemiljön ska utformas och vid en överprövning av ett beslut att anta en detaljplan, får beslutet endast upphävas om kommunen i sin bedömning har gjort en felaktig avvägning mellan motstående enskilda intressen eller motstående enskilda och allmänna intressen. I ÄPBL saknas närmare bestämmelser om hur denna avvägning ska göras, men av dess bestämmelse 3 kap. 2 § framgår att byggnader ska placeras och utformas så att de eller deras avsedda användning inte medför betydande olägenheter för omgivningen. Vid bedömningen av vad som i det enskilda fallet är att betrakta som betydande olägenhet måste beaktas områdets karaktär och förhållandena på orten. Särskilt i tätbebyggda storstadsområden måste toleransnivån vara hög. Av gällande rätt framgår att enskilda kan behöva tåla omfattande förändringar till förmån för ny bebyggelse. Se om det sagda bl.a. MÖD 2017:54 med däri angivna rättsfallshänvisningar.

Kommunens bedömning

Framtagna solstudier visar att skuggningen kommer att öka under vissa tider på grannfastigheterna Brädstapeln 14 och Klamparen 9. För Brädstapeln 14 innebär det en ökad skuggning under morgon och förmiddag, men förändringen är begränsad då fastigheten redan skuggas i hög grad av befintlig byggnad. För Klamparen 9 ökar skuggningen under eftermiddag och kväll. Värt att notera är att lägenheterna i Klamparen 9 är genomgående och med balkonger/terrasser mot Barnhusviken, dvs. åt motsatt håll. Scheelegatan, som skiljer detaljplaneområdet från Klamparen 9 är ovanligt bred för att vara en innerstadsgata, ca 26 meter. Byggnaderna inom de båda fastigheterna är därtill inte placerade parallellt i förhållande till varandra. Sammantaget innebär detta att olägenheterna är mindre betydande än om det hade varit fråga om en normalt tät kvartersbebyggelse.

Det antal trafikrörelser som detaljplanen utgår från bygger på att antalet parkeringsplatser i garaget, som en följd av detaljplanens genomförande då teknikutrymmen flyttas från taket ner i källaren,

kommer att minska, se planbeskrivningen s. 40. I samband med att bygglov gavs i juli 2017 för ändrad användning med bl.a. handelsytor i källarplanet föreskrevs att ljudabsorbenter skulle sättas upp i anslutning till garageinfarten. Åtgärden ger vid genomförd detaljplan en oförändrad ljudnivå jämfört med situationen före utbyggnaden så att det vid den mest utsatta bostadsfasaden blir 54 dBA ekvivalent ljudnivå från garagedfarten. Kommunen bedömer därmed att det inte finns skäl att ställa krav på att garagedfarten täcks över, vilket flera av de klagande har efterfrågat. Detaljplanen ger dock utrymme för en sådan åtgärd.

Kommunen bedömer sammanfattningsvis att detaljplanen inte medför större olägenheter än vad som får tålas i dessa centrala och tätbebyggda delar av Stockholm.

Bilagor

1. Reglemente för stadsbyggnadsnämnden i Stockholm, beslutat av kommunfullmäktige den 7 april 2008.
2. Karta *Exempel – påbyggnader i centrala Stockholm*, daterad 2018-11-15.

KOMMUNAL FÖRFATTNINGSSAMLING FÖR STOCKHOLM

Utgiven av KF/KS kansli

2008:1

Reglemente för stadsbyggnadsnämnden

Kommunfullmäktiges beslut den 7 april 2008
(Utl 2008:42)
(Ersätter Kfs 2007:23)

1 §

För nämnden gäller utöver vad som föreskrivs i detta reglemente även reglemente med allmänna bestämmelser för Stockholms stads nämnder.

Nämndens uppgifter

2 §

Nämnden fullgör

1. stadens uppgifter inom plan- och byggnadsväsendet och har det närmaste inseendet över byggnadsverksamheten enligt plan- och bygglagen,
2. de uppgifter som i övrigt enligt lag eller annan författning ankommer på den kommunala nämnd som fullgör uppgifter inom plan- och byggnadsväsendet.

3 §

Nämnden handhar

1. stadens planläggning avseende mark- och vattenområdets användning, bebyggelsen och bebyggelsemiljöns utformning samt markens indelning i fastigheter,
2. stadens övergripande fysiska planering avseende bl. a. bostadsförsörjning, arbetsplatser, miljö och trafik,
3. stadens inrättande och upphävande av naturreservat, kulturresevat, naturminne och djur- och växtskyddsområde enligt miljöbalken,

4. frågor som angår den kommunala lantmäterimyndighetens organisation, personal och ekonomi,
5. stadens grundläggande, från myndighetsutövningen fristående mättnings- och kartläggningsverksamhet.

4 §

Nämnden har vidare till uppgift att

1. besluta om tillstånd, dispenser och kompensation i fråga om de inom kommunen beslutade områdena eller platserna för natur- och kulturresevat, naturminne och djur- och växtskyddsområde enligt miljöbalken,
2. besluta om bidrag till bostadsanpassning för funktionshindrade,
3. utse revisor för bostadsföretag där staden lämnat borgensförbindelse,
4. på begäran av Statens räddningsverk, eller den annan myndighet som regeringen bestämmer, lämna upplysningar om planer för byggverksamhet i kommunen och om andra förhållanden av betydelse för myndighetens beslut i frågor om byggande av skyddsrum,
5. svara för rådgivning och information rörande åtgärder för energisparande i husbyggnadstekniskt avseende,
6. fullgöra de uppgifter som ankommer på kommunen enligt lagen om lägenhetsregister.

5 §

Nämnden utövar stadens befogenhet att

1. i enlighet med förordnande av länsstyrelsen i strandskyddsärenden enligt miljöbalken fatta beslut rörande dispens – med de undantag som anges i länsstyrelsens beslut – och föreläggande om rättelse (16 a § första stycket och 39 § första och andra styckena naturvårdslagen)
2. påkalla fastighetsreglering, som behövs för att mark och vatten skall kunna användas för bebyggelse på ett ändamålsenligt sätt (5 kap 3 § tredje stycket fastighetsbildningslagen),
3. påkalla fastighetsbestämning såvitt gäller område med detaljplan eller områdesbestämmelser eller område beträffande vilket fråga väckts om upprättande av sådan plan eller sådana bestämmelser (14 kap 1 § andra stycket fastighetsbildningslagen),
4. påkalla förrättning enligt 18 § anläggningslagen.

Delegering från kommunfullmäktige

6 §

Nämnden får, under nedan angivna förutsättningar, i fullmäktiges ställe

- dels anta förslag till detaljplan eller områdesbestämmelser,
- dels ändra eller upphäva detaljplan eller områdesbestämmelser,
- dels ock på begäran förlänga eller förnya detaljplans genomförandetid (5 kap 14 § Plan- och bygglagen (PBL)).

Nämnden har däremot inte rätt att ändra eller upphäva detaljplan före genomförandetidens utgång mot fastighetsägarens bestridande.

Detaljplan som antas av nämnden skall stå i överensstämmelse med stadens översiktsplan eller motsvarande översiktligt beslutsunderlag. Om detaljplan innehåller kommunalt genomförandeansvar eller medför betydande påverkan på nämnds drift- eller lokalkostnad skall berörda nämnder ha godkänt förslaget innan det antas av stadsbyggnadsnämnden.

Nämnden äger inte fatta beslut enligt denna paragraf om ärendet är av principiell beskaffenhet eller i övrigt av större vikt eller i väsentliga delar strider mot den nämnds uppfattning som

- a) har genomförandeansvaret, eller
- b) får betydande påverkan på sina drift- eller lokalkostnader.

Nämnden medges enligt 13 kap 8 § första stycket PBL lämna medgivande till att beslut upphävs till en viss del eller ändras på annat sätt. Nämnden kan vidare, med stöd av 13 kap 8 § andra stycket PBL, begära att överklagat beslut får genomföras i sådana delar som uppenbarligen inte berörs av överklagandet.

Om minst en tredjedel av nämndledamöterna anser att detaljplan eller områdesbestämmelser är av principiell beskaffenhet eller i övrigt av större vikt skall ärendet behandlas av kommunfullmäktige.

7 §

I nämndens redovisning till kommunfullmäktige av hur den fullgjort de uppdrag som avses i 7 § ovan bör anges antalet avgjorda ärenden inom varje ärendegrupp samt översiktligt redovisas de huvudsakliga ändamålen med besluten. Enskilda ärenden skall endast redovisas om de är av betydelse för fullmäktiges möjligheter att följa verksamheten.

Förvaltningsorganisation

8 §

Under nämnden lyder stadsbyggnadskontoret, som biträder nämnden i dess uppgifter enligt 2-5 §§. Kontoret leds av en förvaltningschef, som inför nämnden är ansvarig för verksamheten.

Nämnden får utfärda instruktioner för kontoret och dess personal.

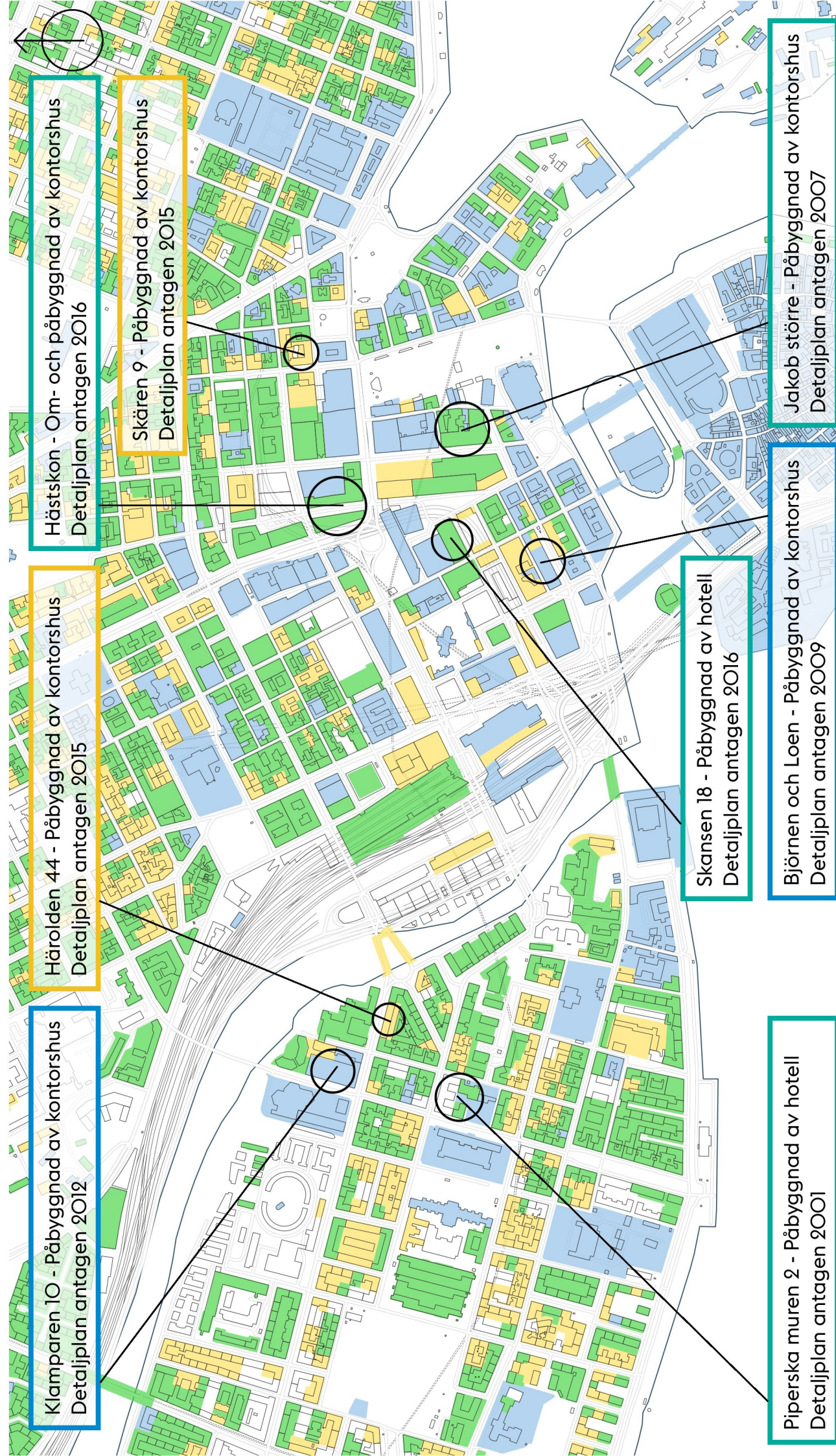
~~Under nämnden lyder vidare ett sekretariat, som förestås av nämndens sekreterare.~~

Antal ledamöter och ersättare

9 §

Nämnden består av tretton ledamöter och lika många ersättare.

Exempel på byggnader i centrala Stockholm

15-11-2018

Blått - Är den högsta klassen och omfattar bebyggelse av synnerligen högt kulturhistoriskt värde.

Grön - Betyder att bebyggelsen är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt.

Gult - Innebär att fastigheten har bebyggelse av positiv betydelse för stadsbilden och/eller av visst kulturhistoriskt värde.